

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI

ZVONČEK

LIŠT S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO



Letnik XXVIII.

Maj 1927.

Štev. 9.

Vsebina.

1. <i>E. Gangl</i> : Radovanje. Pesem	197
2. <i>Jos. Vandot</i> : Kocljeva osveta. Planinska pripovedka s tremi podobami	198
3. <i>Albin Čebular</i> : Pomladna. Pesem	204
4. <i>A. Potočnik</i> : Ljubljana. Poučni spis s podobo	205
5. <i>Fr. Rojec</i> : Rjavi hrošč. Pesem	207
6. <i>M. Jezernikova</i> : Pomladanska. Bajka	208
7. <i>Albin Čebular</i> : Pomladno življenje. Pesem	209
8. <i>Gustav Strniša</i> : Svojemu prvemu učitelju. Pesem	210
9. <i>Fr. Rojec</i> : Na Golico! Poučni spis z dvema podobama	210
10. <i>Marija Jana</i> : Jakec in Mikec. Povest	213
11. <i>Albin Čebular</i> : Na poljani. Pesem	214
12. <i>Andrej Rapè</i> : Adamov sin. Basen	215
13. <i>Gustav Strniša</i> : Slepe miši. Pesem	216
14. Pouk in zabava	217
15. Kotiček gospoda Doropoljskega	219

*Neskončno ljubljena, edina
ti naša mati domovina,
presrčno nam pozdravljena,
z dejanji nam proslavljena!*

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrto leta 7·50 Din. Posamezni zvezki po 3.— Din.

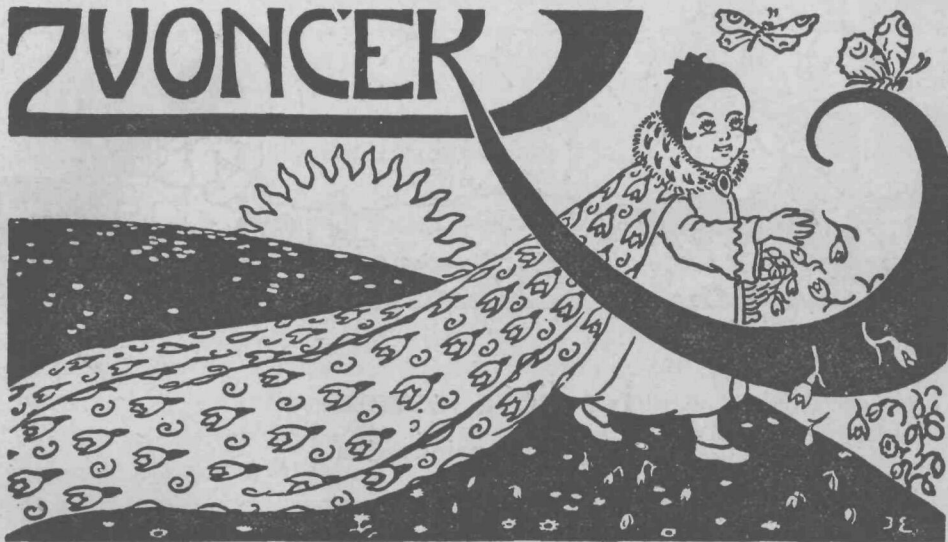
Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna, I. nadstropje. — Na ta naslov pošiljaj naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le tekom prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Engelbert Gangl v Ljubljani. — Izdajatelj: Udruženje jugoslovenskega učiteljstva (UJU), odgovoren Andrej Skulj v Ljubljani. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, zanjo odgovarja Francè Štrukelj v Ljubljani.



Radovanje.

*Pisana preproga pregnila
goličave je zemljé domače,
tjakaj vrsta naša je zavila,
da se poraduje in naskače.
Strune v srcu so ubrane,
pesemca iz njih naj vstane,
po cvetočih naj doleh
naš odmeva vrisk in smeh!*

*Brez cvetja mladosti ni,
brez petja radosti ni,
a kdor je cmerikav
in z zlobo zajet,
mi tega ne maramo,
ta ni za mladi svet!*

*Ptička peva na zeleni veji,
potok pošumeva ji v odzdrav,
kakor da bi pete litanije
vile do nebeških se višav!*

*Metulji — ladjice pisane —
režejo zraka nevidne valove,
čebelicam — iskricam zlatim —
odprle so cvetke domove,
čmrlj brunda:
„Dinda, danda, dunda,
k plesu vam igram,
kakor vem in znam!“*

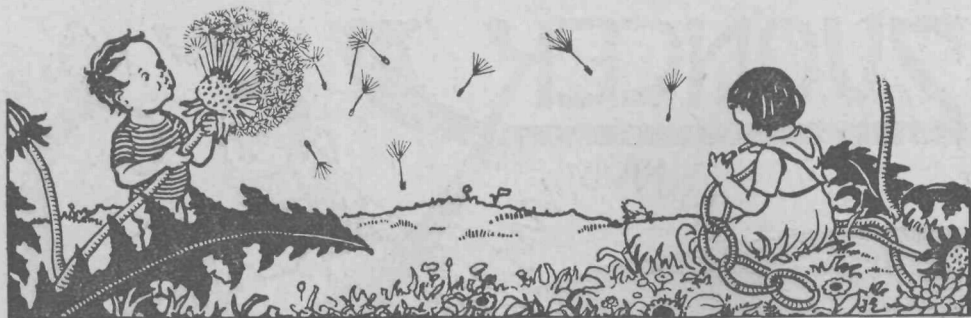
*Po neba visoki, sinji cesti
solnce zlato si ravna kočijo,
da ne pade k nam na tla z višine,
angelci prav krepko jo držijo.*

*Zlati voz pozna le eno pot:
ko ga jutro nad goró postavi,
dvigne se ponosno v silni lok,
dokler noč lepó ga spat ne spravi.
A ponoči, kdo zna, kam in kod
naravnán mu je nešumni tok,
zjutraj zopet se pri nas pojavi!
Taka nam modrost roji po glavi:
tajna roka tu je vmes,
to je čudo božje res!*

*Hajde, bratec, sestrice,
vse misli težke vstran,
cvetoča so nam lica
in naš je, naš je dan!
Široko kolo začnimo,
tesnó ga k sebi privijmo,
in kdor je razigran,
ne vprašaj, kod in kam,
le hitro k nam,
da bo vsem tako
kot nam je dobro in lepó —
k nam!*

E. Gangl.





JOSIP VANDOT:

Kocljeva osveta.

Planinska pripovedka.

9.



Jankov Kocelj je bil privezan z vrvjo k borovcu. Prepričan je bil, da se ne bo mogel nikoli izmuzniti iz trdih vezi. Zato pa ga je popadala taka jezica, da je kar z nogami cepetal, toda naposled je izprevidel, da mu vsa silna jezica prav nič ne pomaga. Huda krvca se mu je pričela polagoma pomirjati. Poslušal je, kaj se pogovarjata stric in birič tam za rušjem. Govorila sta samo o Koclju in njegovi hudobiji. Pa se jima je res zdelo strašno, da je Kocelj požgal svojo lastno domačijo in pobegnil kot razbojnik in požigalec preko gore. Zato Kocelj zasluži kazen, da jo bo pomnil vse življenje. V ječo naj ga zapro do smrti ali pa naj ga obesijo. O, pošteni stric Frcavec iz Podkuž ne bo nikoli več pogledal nepridiprava, ki je že v mladih letih tak razbojnik in požigalec! Ali naj potepuha vzame na svoj dom, da mladi razbojnik zažge tudi njegovo lepo hišo?

Stric je govoril in strašno mahal z dolgimi rokami. Birič pa je žvenkljal s krivo sabljo in mu pritrjeval. Jankov Kocelj pa je poslušal. V glavi mu je šumelo zaradi hudih udarcev, ki jih je bil prej dobil od strica in biriča. A Kocelj vendarle ni nehal misliti na to, kako bi prerezal vrv in pobegnil. Vedel je, da ga je Vitranec izdal. Kaj je pač storil Kocelj Vitrancu, da je naščuval ljudi proti njemu? Nič hudega mu ni storil; dobroto mu je izkazal, ko je ujel Anjo Panjo in jo zaprl v klet. Vitranec bi mu moral biti hvaležen.

»Seveda — hvaležen!« se je posmejal Kocelj porogljivo sam pri sebi. »Pa vem, da bom moral v ječo, kamor me uklenjenega kakor razbojnika povedeta stric in birič. Kaj mi pomaga, da nosim pod jopičem paličico z zlatim rogljičkom? Nič! V ječo pridem ali pa celo na vislice! Privezan sem k drevesu, da se še geniti ne morem.«

Kocelj se je razžalostil in je skoro obupal. Vlekel je na vso moč za vrv in poizkušal, da bi jo pretrgal in si osvobodil roke. A ves

njegov trud je bil zaman, ker je bila vrv premočna. Zato pa je opustil to brezuspešno delo in je premišljal: »Hm, kaj pa, če bi zavpil nad dedcema in bi jima povedal, da moram zdaj k Vitrancu? Anjaro Panjaro sem zalotil in zaprl. Zato pa moram k Vitrancu, da mu to povem, sicer bo jezen na strica in biriča.«

Že je odprl usta, da bi zavpil. Toda premislil se je, zakaj šinilo mu je v glavo, da ne sme stricu in biriču ničesar povedati o Anji Panji, ker bi jo gotovo izpustila, da bi pograbila Kocelja in ga nemara še celo zadavila. Premišljal je dalje. Pobegne lahko samo, če prereže vrv in iz nje izmota svoje roke... »A kako naj napravim vse to?« je preudarjal, da mu je po glavi še bolj šumelo. »Da je tukaj pritlikavec Brincelj s pipcem, bi lahko prerezal vrv. A ni pritlikavca in ne pipca. Z zobmi tudi ne morem pregrizti vrvi.«

Kocelj je skoro na glas zavpil in je trikrat poskočil, ker se je bil domislil pravega. Pogledal je čez rušje, a videti ni mogel strica in biriča, ki sta ležala na trati in se še vedno pogovarjala o hudobnem požigalcu. Kocelj je šinil k skali, ki je ležala samotna kraj borovca. Skala je imela na sprednji strani tri ostre robove. Prav nič se ni Kocelj pomišljal, ampak je pričel drgniti vrv ob ostri rob. Drgnil je naglo in z vsemi močmi — in kar mahoma je vrv popustila in se pretrgala na dvoje.

Kocelj se je pretegnil dvakrat, trikrat. Smejal se je sam pri sebi, ker je bil rešen. Naglo se je hotel zapoditi skozi rušje mimo strica in biriča in pobegniti v gorsko divjino. Toda premislil se je in je potegnil naglo izpod jopiča paličico z zlatim rogljičkom. »Zdajle bosta pošteno zaplesala — Kocelj bo vama godel, a vidva bosta plesala.« je dejal. »Premikastila sta me in mi skoro ušesa potrgala. Zato pa le poizkusita, kako je človeku prijetno, če padajo nanj bunke od vseh strani!«

Visoko nad glavo je vihtel paličico z zlatim rogljičkom in je godrnjal in mrmral nerazločne besede, kakor se je bil naučil od Anje Panje. Potem pa se je ustavil in je zamahoval s paličico proti rušju, ki sta za njim sedela stric in birič. Govoril je polglasno:

»Čira — čara —
dedca stara,
sablja živa,
noga kriva,
vroče dlani,

hajd po strani!
Pa ne zabi:
zgrabi, zgrabi —
hopa — hop,
hopsa — lop!«

Še trikrat je zavihljal paličico in je urno kot blisk skočil v grmovje. Od zadaj je udaril strica in biriča z rogljičkom po glavi. Nato pa se je skrtil in se potuhnil v rušje. Videl je, kako je skočil birič na noge in pograbil z vso močjo strica za vrat. — »He, kaj ti boš mene nabijal po glavi?« je zavpil. »Krivogledec, krivonožec! Ali ne veš, kdo sem jaz? Pa boš mene bil?«

Stric iz Podkuž je zgrabil biriča za debeli vrat in ga je pričel mikastiti. Zraven je pa vpil, da je čudno jekalo: »Ti boš mene pretepal po glavi in me davil kakor krvnik? Ti žaba debela, trikrat preklana! Oj, mene, ki sem poštenjak nad poštenjaki in sem stric Fravec iz Podkuž? — Čakaj, čakaj!«

Jela sta se mikastiti, da je kar pokalo. Vpila sta in rjula in se nista izpustila. Kocelj ju je gledal iz gostega rušja in se od smeha tolkel po kolenih. — »O, le mikastita se!« je govoril. »Le mikastita se, kakor sta bila prej mene mikastila! Pa zdaj lepo vidita, kako je to prijetno... Prav sem napravil, da sem vaju začaral v divja pretepača, ki bosta do dobrega zmikastila drug drugega. Pa ne bosta odnehala prej, dokler vaju zopet ne začaram in vama ne ukažem, da odnehajta... O, privoščim vama vse to, ker sta oba hudobca in zaslu-



žita, da se pošteno zmikastita... O, le dajta se! Vse življenje se bosta spominjala, kdaj sta ujela Jankovega Koclja in ga uklenila kakor najhujšega razbojnika... Le dajta se!«

Kocelj se je še enkrat zasmel in se splazil iz rušja. Šel je mimo strica in biriča, pa ga niti videla nista, ker sta se na vso moč pretepevala. Kocelj je šel počasi navzdol med gostim rušjem. Daleč doli do Krivega plazu je že prišel, tam pa je obstal in pogledal na višino. Pa je še vedno videl, kako sta se stric in birič neutrudno pretepevala in sta vpila, da se je moralo slišati v samo zagorsko vas. Kocelj je stopil na Krivi plaz in se je pričel po snegu in pesku drsati navzdol. Skoro sam ni vedel, kdaj je prišel vštric pečin, ki je sredi njih čepela Vitrančeva Črna lopa.

Ustavil se je in sedel na ploščat kamen. Gledal je na Črno lopo, glavo si je podprl z roko in se je zamislil. Vedel je, da je zdaj dospel na kraj pota. Treba mu je kreniti samo na desno in se preriti skozi

rušje, pa bo v Črni lopi. Tam pa stopi pred Vitranca in mu pove, kako in kaj je z Anjo Panjo.

»Hm, teta Anjara Panjara,« je mislil Kocelj. »Zaslužila je črno ječo, kakor sta zaslužila stric in birič, da se zdaj neusmiljeno pretepavata... A Vitranec ni zaslužil, da mu pride Anjara Panjara na tako lep način v roke. Saj je mene izdal hudobnim ljudem in je nahujskal strica in biriča, da sta šla nadme kot nad krvoločnega razbojnika. Zato pa ne zasluži, da mu izdam Anjaro Panjaro... Kar mimo Črne lope pojdem in se niti ne zmenim za Vitranca. Saj mi ne bo hvaležen, ampak me nemara še celo nabije, ker sem zažgal bajto in sem kriv, da se stric in birič tako pošteno mikastita... Kocelj, Kocelj, nikar ne hodi k Vitrancu! Svojo pot hodi — in tista pot drži samo v mesto.«

Razveselil se je Kocelj te misli in v prvem trenutku je bil prepričan, da je ta misel edino prava. A domislil se je tudi, da mora v mesto samo zaradi hudobnih, brezsrčnih vaščanov, in ta misel ga je odvrnila od prvega sklepa. Pa se je udaril po kolenu in je rekel: »Skoro bi pozabil, kar sem bil sklenil takrat, ko sem Anjari Panjari vzel čarodejno paličico. Ali nisem takrat obljubil, da pojdem v vas in začaram tam hudobne, jezikave vaščane v mravlje-arsice, ki se zgrizejo med sabo in poginejo, da zagorski vasi ne bo več treba imeti takih ljudi po hišah... Tako sem obljubil in obljubo moram izpolniti. Naravnost v vas pojdem. Ko začaram vse vaščane v mravlje, se pa povrnem k teti Anjari Panjari in jo začaram v črno mačko, da bo stražila samotno hišico v Planici. Potem pa povedem sirotno Reziko domov. S pritlikavcem Brincljem pa odidem v mesto, da si pošteno prisluživa z njegovim noskom klobuk cekinov. Paličico zlomim na sto koščkov, a zlati rogljiček vržem v korensko jezero, da ne bo več hudobnega čaranja v naših krajih. Potem bo mir za vse čase.«

Kocelj se je ozrl na zagorsko vas, ki je počivala v dolinici med zelenjem in solnčnimi žarki. »Čakajte, ljudje!« je zagrozil zagorski vasi. »Še danes boste mravlje-arsice in boste grizli drug drugega. Še danes pride k vam neumni in bedasti Kocelj, ki ste ga preganjali in zasmehovali, ker je bil siromak. A vi vsi ste tako bogati! Pa naj vam zdaj pomaga bogastvo, zdaj, ko pride siromak Kocelj in vas izpremeni v mravlje!«

Trikrat je Kocelj zažugal zagorski vasi s pestjo. Potem pa je pričel stopati ob rušju navzdol. Že je bil mimo Črne lope in se je že bližal bukovemu gozdu, ki se je širil strmo ob gori navzdol. A tedaj je obstal kakor prikovan in je ostrmel, zakaj nenadoma je stopil pred njega sam Vitranec, kakor da je vstal iz odprte zemlje. Hudo je gledal dečka in se je držal za dolgo, belo brado. Molčal je.

»Stric Vitranec!« je dejal Kocelj v zadregi. »Pa vas po dolgem letu zopet vidim... Oj, stric Vitranec!...«

Vitranec je dvignil naposled roko in je rekel s presunljivim glasom: »Pobič, vprašam te, kam greš zdajle? Ali si na pošteni ali nepošteni poti?«

Kocelj je odvrnil prostodušno: »Še nikoli nisem hodil po nepošteni poti. Saj niti ne poznam tiste poti in je tudi nočem poznati... V vas grem, ker imam tam opravila. Z ljudmi se hočem pošteno dogovoriti!«

»Pobič, govoriš precej samozavestno,« je dejal Vitranec. »V vas greš, praviš? Ali pa tudi veš, kaj te tam čaka? Biriči prežé nate, da te pograbijo in vržejo v ječo. Zažgal si bajto in pobegnil. Pa si poži-



galec in si zaslužil ječo. Zdaj te vsepovsod iščejo. Stric iz Podkuž in birič Šimen sta že šla za tabo. Ali ju nisi nikjer srečal in videl?«

»O, birič in stric iz Podkuž!« je odgovarjal Kocelj. »Videl sem ju ravno prej. Strašno se mikastita in pretepata tam v rušju. Vpijeta pa tako, da se sliši njuno vpitje prav do sem.«

Vitranec je resnično slišal tisto vpitje in se je začudil. — »Hm, pa res strašno vpijeta,« je menil. »Kaj se jima je pač dogodilo, da sta se sporekla? Pojdem pogledat, da ju pomirim... Ti si ju videl, pobič? Čudno, da te nista pograbila, če sta te videla...«

»Pobegnil sem jima,« se je posmejal Kocelj. »Dobro sta me zmikastila, zato sem jima pa pobegnil. Pa sta se nemara zaradi tega sporekla in pograbila.«

Vitranec je mislil in mislil. Naposled je pograbil Koclja za roko in mu velel: »Hodi z mano, pobič! V Črno lopo te povedem in tam se dogovoriva o vsem, česar trebal«

Kocelj se je začudil in se popraskal za ušesom. — »Stric Vitranec!« je rekel. »Pa ne, da me hočete zopet zapreti v tisto hudo ječo? O, nikar, stric Vitranec, saj nisem storil nič hudega...«

»Tiho, pobič!« ga je zavrnil Vitranec in je pričel naglo stopati po stezi, ki se je vila med rušjem proti Črni lopi. Kocelj je stopal za njim in je premišljal, čemu ga vleče Vitranec ravno v Črno lopo. Bal se je in je bil prepričan, da ga bo Vitranec zaprl v črno ječo. In Koclja je pošteno zazeblu ob tej misli. »Glej, glej, kam sem prišel!« si je dejal. »Zdaj pa beži, Kocelj, če moreš! Smejali se ti bodo ljudje na vasi in se še bolj norčevali iz tebe. Pa si jih mislil ti začarati v mravlje, a si se sam pričaral naravnost v hudo Vitrančevo ječo... Samo še tega se ti manjka, da te Vitranec malo pretiplje in ti odvzame paličico z zlatim rogljičkom. Potem pa čaraj, če moreš s čim! Najbolje bo, da povem Vitrancu resnico.«

Kocelj je že odprl usta, da bi govoril. A tedaj se je Vitranec ustavil in je vprašal s strogim glasom: »Povej mi, pobič, po resnici, zakaj si zažgal bajto?«

»Pošteno me vprašujete, stric Vitranec!« je odvrnil Kocelj. »Zato vam pa naj pošteno odgovorim. Saj je res, da sem zažgal bajto. A zažgal sem jo samo zaradi strica. Hudo me je pestil in mi grozil s strašnimi rečmi. Pa še to mi je rekel, da bo prodal mojo bajto in denar potisnil v svoj žep... Pa me je pograbila jezica, da sem zažgal bajto. Saj je bila bajta moja, zato pač lahko storim z njo, kar hočem.«

»Hm — hm,« je dejal Vitranec, a drugega nič. Stopal je naglo naprej in je molčal. Kocelj se je pa popraskal za ušesom in si je mislil: »O, resnico sem mu povedal. Pa nemara ne bo vse to prav nič pomagalo. V ječo me pa vendarle zapre... Treba mu bo povedati o Anjari Panjari. Mogoče bo pa to kaj pomagalo?« In Kocelj je potegnul Vitranca za roko in dejal: »Stric Vitranec, postojte! Zaradi siromašne bajte mi kar nočete verjeti, četudi sem vam povedal samo resnico. Zato pa vam hočem povedati nekaj drugega. Mogoče me boste poslušali in mi pritrdili... Saj poznate teto Anjaro Panjaro? Iz ječe vam je ušla in se skrila v Planici. Pa sem jo zasačil jaz, nemarno mačko sem ji zadavil, a na meh je nisem odrl, kakor sem ji bil obljubil. Anjaro Panjaro sem pa le zaprl v klet. Zdaj pa premišljam, ali bi jo vrgel v sršenovo gnezdo ali pa bi jo začaral v črno mačko? — Pa vas vprašam, stric Vitranec, kaj bi bilo bolje?«

Kakor bi trenil, se je ustavil Vitranec, je pograbil Koclja z obema rokama in ga vprašal: »Ali govoriš resnico, pobič? Povej mi naglo, ali govoriš resnico?«

»Resnico!« je potrdil Kocelj. »Vse je resnično o Anjari Panjari, kakor je vse resnično, kar sem povedal o požgani bajti. Glejte, stric Vitranec, v Planico se je Anjara Panjara skrila pred vami. Lepo hišico ima tam; a v tisti hišici zdaj gospodari vaš pritlikavec Brincelj. Anjara Panjara pa rohni v črni kleti.«



»Hoj-he, hoj-he!« je zavpil Vitranec in je zgrabil z vso močjo Koclja za roko. »Hoj-he!« je dejal še enkrat in je Koclja vlekkel skozi rušje proti Črni lopi...

(Konec.)

Pomladna.

*Prišla je naša
kraljička pomlad
in odklenila svoj
biserni grad.*

*Zvončke razsula
v dol je in breg —
ljubke ko zajčke,
bele ko sneg.*

*Okna srebrna
odprla je spet,
ptičke spustila
v širni je svet...*

Albin Čebular.



A. POTOČNIK:

Ljubljana.

(Dalje.)

7. LJUBLJANICA IN LJUBLJANSKI MOSTOVI.

a) Ljubljana.



Ljubljana ni ravno velika reka. Ves njen tok od Vrhnike pa do izliva v Savo meri okolo 43 km, vendar je bila že v najstarejši dobi najjemenitnejša vodna cesta na bivšem Kranjskem. Vijugasto se je vila že v davni dobi po Ljubljanskem barju, dokler ji ni človeška roka uravnala rednega toka.

Vrhnika (Nauportus) in Ljubljana (Emona) sta bili že v prvem stoletju po Kristu živahni in bogati trgovski mesti, ki sta bili zvezani z mirno tekočo Ljubljano, po kateri se je vršil ves promet. Zato lahko trdimo, da je Ljubljana mnogo pripomogla, da je bila Ljubljana že v davnem času eno najvažnejših prometnih križišč. Odtod so izvažali blago na vse strani. S prometom sta pa rasli tudi blaginja in bogastvo Ljubljančanov. Važno opravilo pri tem prometu so imeli ljubljanski čolnarji, ki so bili nekdanji Trnovci. Ljubljanski mestni očetje so dobro vedeli, da jim donaša promet po Ljubljanici precej dohodkov, zato so leta 1092. priredili čolnarjem tekmo ter jim obljubili troje daril, in sicer: tovor vipavskega vina, tri vatle sukna in par nogavic. Za vino sta se potegovala po dva čolnarja, ki sta stala v majhnih čolnih z dvema veslačema. Stala sta vsak na koncu svojega čolna ter z dolgim drogom v roki izkušala eden drugega pahniti v vodo. Kdor je pometal največ nasprotnikov iz čolna v Ljubljano, je dobil prvo darilo. Drugo in tretje darilo je bilo namenjeno zmagovalcem v veslanju. Ti darili sta viseli nad vodo sedanjega Hradeckega mostu. Kdor je prvi priveslal, tisti je dobil darilo.

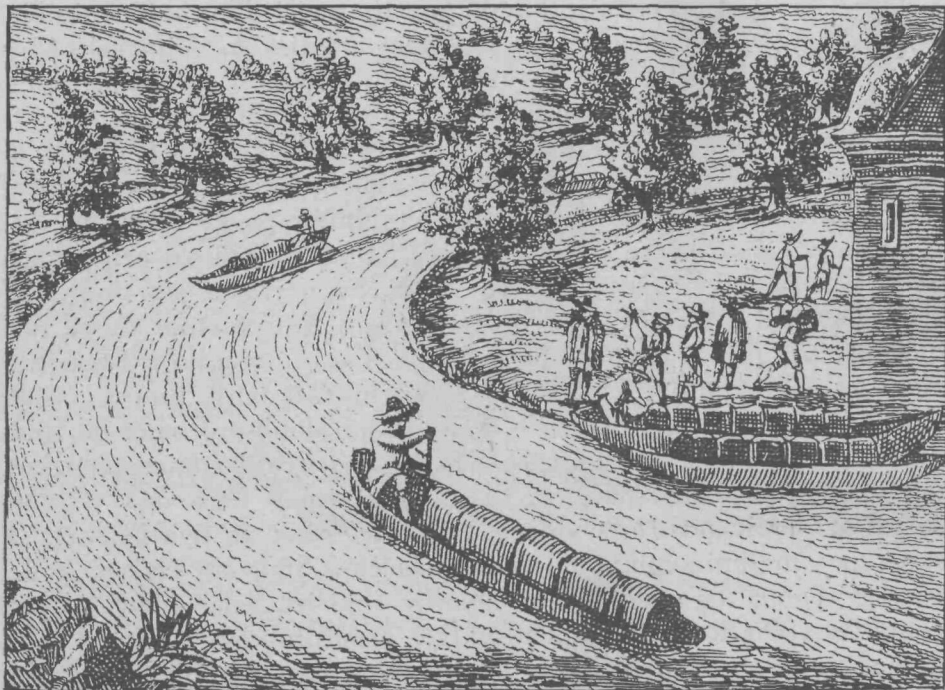
Take zabave so bile še pozneje dolgo v navadi. Leta 1210. so dali napraviti čez Ljubljano na Bregu prav ozek most iz čolnov. Na eni strani mostu so stali krakovski ribiči, na drugi pa trnovski čolnarji. Na dano znamenje so se zagnali z golimi pestmi drug v drugega. Tovor vipavskega vina je dobila tista stranka, ki je pometala nasprotnike v vodo.

Gotovo tudi ni brez pomena, da je stolna cerkev posvečena sv. Nikolaju, zavetniku ribičev in čolnarjev. Ti so stanovali v prejšnjih časih okolo današnje stolnice. Ko pa je bila l. 1461. ustanovljena ljubljanska škofija, so se ubogi ribiči in čolnarji umaknili v današnje Krakovo in Trnovo. Pa tudi v novem bivališču so posvetili prvo sveetišče, ki je stalo na mestu današnje trnovske cerkve, sv. Nikolaju, kar priča tudi bandero iz leta 1771., ki ga nosijo še dandanes pri pro-

cesijah. Na tem banderu je videti sliko današnjega Brega v ondotni dobi.

Ljubljanski čolnarji so imeli za prevažanje blaga in ljudi male in velike ladje. Velike ladje so bile dolge do 26 m, 5 m široke in 35 cm visoke. Male so bile navadno izdolbene iz enega debla in so imele strehe.

Na obeh straneh Ljubljanice so rasli mogočni hrasti, ki so dajali prijetno senco popotnikom in čolnarjem, obenem pa zadržavali viharje



Vožnja po Ljubljanici v starih časih

in hude sape, ki niso bile ravno nevarne visoko z blagom obloženim ladjam, pač pa so jih zadržavale pri veslanju.

Mnogo raznega blaga, ki je bilo pripeljano po morju v Trst in Reko, so prevažali na težkih vozeh po slabih cestah do Vrhnike. Tu so naložili blago na ladje in ga vozili po Ljubljanici v mesto. Na sedanjem bregu je bila carinarnica, kjer so pregledali pripeljano blago in ga obdavčili. Carinarnica je imela na Cojzovi cesti na mestu sedanje II. deške osnovne šole enonadstropno skladišče, kamor so spravljali zaostalo blago v deževnem času. Pri carinarskem uradu je bilo zaposlenih 30 do 40 nakladalcev, večinoma Krakovcev, ki so jih nazivali fakine ali jekarje. Njih opravilo je bilo nakladanje in razkladanje blaga.

Nobene večje prireditve ni bilo v Ljubljani brez vožnje po Ljubljani. Pa tudi ob lepih poletnih večerih so se Ljubljančani radi zibali v majhnih čolnih po njeni gladini. Leta 1720. so gradili veliko državno cesto z Dunaja v Trst, po kateri so se pomikali z raznim blagom obloženi vozovi. Ljubljanski čolnarji so izgubili zaradi tega obilo za služka. Njihovo veselo življenje je pojemale.

Na dan sv. Rešnjega Telesa so napravili čolnarji iz svojih ladij in čolnov most čez Ljubljano, da je mogla po njem šentjakobska procesija na Breg, ker takrat še ni bilo šentjakobskega mostu. L. 1840. je plul po Ljubljani parnik, ki je bil 28 m dolg in 4 m širok; ker so se pa dogajale dostikrat nesreče, so opustili to vožnjo.

Ko pa je leta 1857. zdrdrala železnica iz Ljubljane proti Trstu, je čolnarjenje popolnoma prenehalo. Dandanes še ostajajo ladje na »Jeki« na Trnovskem pristanu, kjer razkladajo drva, opeko in kamenje, ki ga dovažajo iz Podpeči.

Ljubljano so večkrat poglobili, vendar je dostikrat prestopala bregove ne samo zunaj mesta, temveč tudi v mestu. Pri sedanjem Hradskega mostu v hiši Gallusovo nabrežje 1. vidimo še dandanes vdolbeni letnici 1615 in 1777, kar pomeni, da je v teh letih Ljubljana poplavila Stari trg in Breg.

Rjavi hrošč.

*Rjavi hrošč, naš znanec stari,
v mraku spet zlovešč brenci;
vso noč je in drevje kvari,
a čez dan med listi spi.*

*Malokdaj ga solnce zvabi,
da zleti v svetlobni dan,
ker boji se, da ga zgrabi
ptič, ki hrane je željan.*

*Nekaj mesecev preteče,
hrošč življenju da slovo:
vsem dobrotam se odreče
in zarije se v zemljo.*

*Pred poginom še množino
ogrcev tam zaplodí,
ki pod živo ruševino
glodajo na vse strani.*

*Vidijo se kolobarji,
kjer rastline se suše;
poljedelci in vrtnarji
pa na črva se jeze.*

*Škodo res jim on provzročá,
in zato vsak gospodar
črti hrošča ter naroča,
da ga bije mlad in star.*

*Vendar tudi hrošč na sveti
brez koristi vsake ni:
glejte, ptič skaklja med cveti,
lačen s hroščem se gosti.*

*Kljun njegov pa prizanaša
bubam in gosenkam rad,
da metuljev več okraša
in priljublja nam pomlad.*

Fr. Rojec.



M. JEZERNIKOVA:

Pomladanska.



arica je dovršila domače naloge, se naučila tudi za drugi dan, zdaj pa gleda skozi okno. Sneg je še pokrival zemljo navzlic toplemu pomladanskemu solncu. Rada bi že šla trgat cvetic in poslušat ptičke v bližnji gozd.

Koledar je že kazal konec februarja in še vedno se ji je sneg porogljivo smejal skozi okno. Nevoljno je deklica položila glavo na roko, da bi zaspala. Topel poljub solнца pa jo je zdramil. Prijazno solnce je kukalo naravnost v sobo in se nasmehnilo Marici in ji reklo tako: »Nestrpna si, Marica, ker ne poznaš dela, ki ga imam. Kar pojdi z menoj, da ti pokažem, kako pripravljamo za pomlad!«

Marica se je odzvala povabilu in šla za solncem. Topla in prijetna je bila hoja. Pod gričem se ustavi solnce, poljubi deklico na čelo in ji pravi: »Tu te moram zapustiti, moji služabniki te bodo vodili naprej!«

Radovedno se je ozirala Marica po služinčadi. Pred seboj ni videla nič drugega kakor kup grčavih starih korenin, ki so molele iz votline. Toda oživele so korenine, se globoko poklonile solncu, vzele deklico v svojo sredo — pa hajdi skozi odprtino v podzemlje!

Spotoma je Marica spoznala, da so omenjene korenine suhi grbasti škratje poslanci solнца in posredovalci med solncem in podzemljem.

Prišli so v kraj, kjer so spale rastline zimsko spanje. Tu so bile debele korenine, tam zopet tanke in nežne koreninice, tu so segale globoko v zemljo, tam pa so rasle v širino. Rejene čebulice in trdi gomoljčki so napeto pričakovali prvega pomladanskega pozdrava.

Tedaj so se škratje — poslanci solнца — postavili v sredo med speče rastline in zaklicali: »Sneg že kopni, zbudite se vsi! Solnce vas pozdravlja! Solnce vas vabi! Solnce vam pošilja darove: toploto, svetlobo, življenje! Zbudite se, otroci solнца!«

To je zašumelo, kakor da bi se dvignili lističi in zaspane glavice. Zdaj pa zdaj je globoko vzdihnilo. Iz vsake čebulice, iz vsakega gomoljčka, iz koreninic in korenin so pogledali majhni lističi. Najbolj pa se je mudilo neki čebulici poleg Marice. Pognala je rožico v belo-zeleni srajčki. Cvetka se je hitela napravljat in je klicala škrate na pomoč: »Pomagajte, pomagajte, prijatelji solнца! Mudi se mi, mudi! Sneg že kopni! Napravite mi belo krilce — blaga imam dovolj v čebulici, samo pomagajte!«

In škratje so ji napravili belo krilce, pa so ji dali zelen klobuček — in zvonček se je gugal na tanki vejici in poizkušal zvoniti.

V tem je začula Mariča za seboj poreden glasek, ki je klical: »Zvonček pač misli, da bo prvi; jaz pa vem prav natančno, da je solnce poslalo svoje poslanca že nekaj dni prej na hrib, da se je tam že požuril črni teloh, da že pripravlja strd za prve goste.«

Govorila je to neka koreninica. Marica ni mogla spoznati, kdo je bila. Zvonček se je že mislil razjeziti nad objestno koreninico. Ko pa je slišal govoriti o medu, se je spomnil, da ga še nima.

Hitro so mu dali škratje še nekoliko medu v cvet. Ves vesel je pozvonil in rekel: »Pripravljen sem, še celo strd imam za goste, da bodo prihajali in prenašali moje pozdrave drugim zvončkom. Zbogom, zaspančki! V svet grem, v svet — solnce bom gledal!« In zvonček je rinil z glavico skozi zemljo. Toda joj! Ni šlo. Zemlja je bila pretrda in ubožec si je ranil mehko glavico. Tedaj so mu napravili škratje trd oklep iz dveh listov in tako se je porival zvonček navzgor, srečno prevertal skorjo in se na zemlji odprl solncu in sreči.

Med tem pa je nastal pod zemljo hud dirindaj. Iz koreninik so pognale trobentice, prav za prav trobentači. Trobili so na ves glas. Tako so trobili, da so se zbudile neke zale gospodične poleg njih in se začele gibati v svojih svetlovijolčastih svilenih oblekah. Ob zvoku trobent so se klanjale na desno in levo, se priklanjale in stopicale nežno kakor v plesni dvorani. Tako dobro so se razumele s trobentači, da so sklenili, da pojdejo čez nekaj dni skupaj na zemljo. Zale gospodične žefranke so se odpravile s trobentači in z bledomodrim jetrnikom.

V zadnjem trenutku pa se je pokazalo, da trobentači le niso tako junaški in utrjeni, kakor so se kazali. Zaposili so škrate, da jim napravijo tople kožuške za prve mrzle dni zemskega bivanja. In listi trobentačev so dobili mehke belodlakaste plaščke. To so se smejale gospodične mehkužnim gospodičem!

Dve gospodični žefranki pa sta stali ob strani, ker sta imeli namesto svetlovijoličastih oblek bele. Žalostno sta gledali na svoje tovarišice in pretakali debele solze. Tedaj sta pa prišla dva mlada gospodiča, brata, ki sta se predstavila: »Piševa se Pasji zob« — in sta rekla, da jima je bolj vseč bela barva kot svetlovijolčasta in da ju vabita k sebi v senco. In beli gospodični žefranki sta odrinili skupno s prijaznima gospodoma v senco.

(Konec.)

Pomladno življenje.

*V srebrnih brezah
sok kipi
in ptičji zbor
že gostoli.*

*Livade polne
cvetja so,
čez polje fantje
vriskajo ...*

Albin Čebular.

*Svojemu prvemu učitelju.**Solskemu nadzorniku g. Vilibaldu Rusu.*

*Ali še veš?
Na visokem katedru globus je stal,
ti kazal si svet;
solnčni žarek na krogli je lesketal;
Amerika blestela kot cvet —
zlata cvet tujih tal ...*

*Domovina je bila kot drobni,
komaj vidni ptič
s strto perotjo;
k morju je silil drobni ptič,
opešal med potjo ...*

*Tvoj obraz je bleдел,
glas tvoj drhtel:
»Nikamor ptica ne more,
zlomili so ji perot,
a vi ste negodni nje ptički,
v svobodo vam kaže pot —*

*Jaz sam sem ptič, moja perot
pristrižena je, kako naj vas letati učim,
če sam ne letim?« —*

*Kanila ti solza je na Goriško,
v Adriji sivi vtonila ...
Ali še veš? —*

Gustav Strniša.

FR. ROJEC:

Na Golico!

relepi majski dnevi vabijo in kličejo v prirodo, ki je na novo oživljena ter zopet bogato okrašena z zelenjem in cvetjem. Temu vabilu se radi odzovejo mladi in stari. Zato vsakdo, posebno pa mladina v svojem svobodnem času in ob ugodnem vremenu zapusti mrke prostore stanovanja in veselo pohiti na izprehod. Kdor ima čile noge in lahka pljuča, pa se ne zadovolji z navadnim cestnim izprehodom, temveč se napoti v gozd in — če dopuščajo okolnosti — se potruди, da pride čim višje na hribe in gore. Človek je že tako ustvarjen, da mu duh in srce hrepenita višje in višje nad mračne in vlažne zemeljske

nižine in silita tudi telo, da se po zmožnostih spenja z njima na najvišje zemeljske točke, ki jih more doseči s svojimi močmi. Zrakoplovec se zdaj lahko dviga z letalom visoko pod nebo, toda taki zračni poleti so dragi in nevarni. Vesel in zadovoljen naj bo vsak, kdor ima zdrave in krepke noge, da more hoditi na bližnje holme in hribe ter plezati tudi na daljne visoke gore, ako ga to veseli.



Pot na Golico

Na gorah uživamo krasen razgled okrog po bližnjem in daljnem svetu, na gorah rasto divne in žlahtne planinske cvetice in tamkaj žive najlepše in najznamenitejše žuželke. S pohodi v visoke gorske kraje pa si tudi krepimo telesne in duševne moči. Zato so priporočljivi taki izleti vsakemu zdravemu človeku.

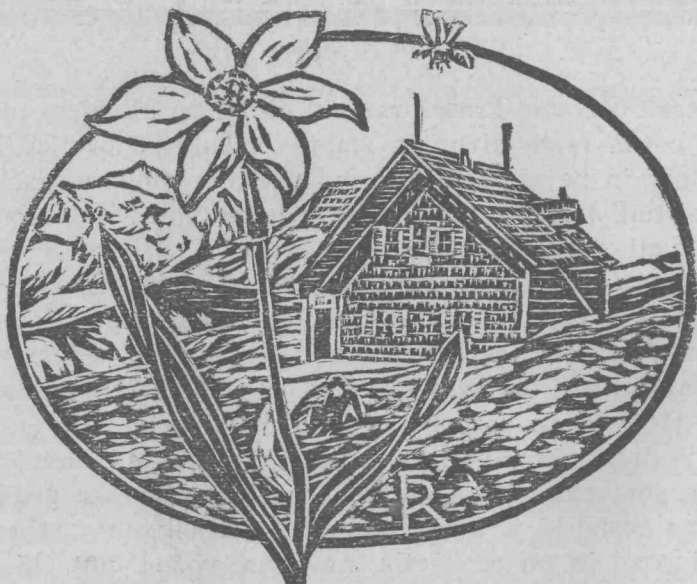
Pred vojno sem bival v Radovljici in sem ob prilikah svojih gorskih pohodov najrajši obiskoval Golico nad Jesenicami, kamor prideš z jeseniške železniške postaje v dobrih treh urah. Golica je visoka 1835 m. Na njej stojita dve planinski koči, ena na vrhu, a druga nekoliko niže. Hoja na to goro pa je jako prijetna in tako lahkotna, da pride nanjo brez težkoč vsak dobro hodeči 4 letni ali 5 letni otrok. Od Jesenic do gorskega znožja drži skozi prijazne gorske gozdiče, polje in vasi lepa cesta, ki jo kaže naša sprednja slika, a v reber na goro drži skozi gozd in po senožetih navadna vozna pot, ki ni nikjer naporno strma.

Golica je znana po cveticah narcisih, ki ji v mesecu maju pobelijo spodnje bregove, toda v poznejših mesecih zacveto tudi po tratih na njenih gornjih pobočjih. Z vrha se posebno lepo vidi na koroško stran, v Dravsko dolino, na Vrbsko jezero in daleč tja čez na Turske gore. V prejšnjih letih sem se vselej z veseljem oziral na te lepe in znamenite kraje, ki so bili nekdam središče slovenske domovine. Na dejal sem se, da v kratkem tudi tjakaj poseže združena Slovenija in združena Jugoslavija s svojimi materinskimi rokami in vse kraje, kjer žive Slovenci v večini, objame in sprejme v svoje naročje.

Po nesrečnem ljudskem glasovanju na Koroškem je ves Korotan pripadel Avstriji, a naše uboge koroške rojake imajo zdaj Nemci popolnoma v svoji oblasti. Prilično še vedno rad hodim na lepo Golico, toda pri srcu mi je sedaj vselej tesno in zdi se mi, kakor da bi romal na goro Kalvarijo, ko se bližam zelenemu slemenu Golice in vidim gori kamenite državne mejnike. Zadnjič sem bil na Golici lani 26. maja in takrat sem zapisal v spominsko knjigo v spodnji koči nastopne vrstice:

Tu danes je krasno:
nebo mi 'je jasno,
narcisi cvetó,
da bel je ves breg,
kot padel bi sneg;
na vrhu pa res
še sneg je, a ves
pač kmalu skopni,
saj solnce topló
spet greje zemljó.

Srce me boli,
ker tu že mejí
država na nas,
ki stotine let
ogroža naš svet,
a zadnji je čas
še ves Korotan
ugrabila nam
in bratov sto tisoč
umira nam tam!



Narcis in vrhnja koča na Golici

MARIJA JANA:

Jakec in Mikec.



Jakec in Mikec sta bila mestna otroka. Stanovala sta v mestu, po mestu se izprehajala, v mestu hodila v šolo. Zato sta malo znala za luže in mlake, za loge in hoste, za travnike in pašnike. Vendar sta bila s svojo okolico čisto zadovoljna, saj jima je nudila dovolj zabave in razvedrila.

Doma v kuhinji sta imela vlak, seveda brez stroja in tračnic, a imela sta ga le. Obrnjena klop in obrnjen stol — kdo se more z njima meriti! In kaj hočete potem še kaj večjega in lepšega! A na vlak sta vedno hitela. To je bilo še najlepše. Imela sta veliko množino zaboječkov in psička Miška, ki pa je bil seveda kuhinjska klopca. Morala sta tedaj hitro na vlak. To je bila naglica, to je bilo ropotanja in kričanja, da se je njiu mamica resnično bala za svoja ušesa. Toda vlak sta vendarle imela in zabojčke tudi in psička tudi.

Pa se domisli nekega dne služkinja Ivanka, ki je že bila do grla sita Jakčevega in Mikčevega vlakovanja, da plešejo verne duše okrog narobe obrnjenih stolov in klopi, a ubogega Jakca in Mikca je bilo tega tako strah, da sta opustila vlak in Miška in zabojčke, tako da je zavladal v kuhinji red.

Tedaj pa sta se lotila nečesa drugega. Da bi bila bolj nemotena pri igri, sta se preselila v sobo. Tam je bil Mikec konjiček, Jakec kočijaš, a preprogi izpod očkove in mamine postelje sta bili njihova vozička. Lepo zglajena tla pa široka cesta, ki drži iz kraja v kraj. Vsekakor jako zabavno! Vendar je prodrlo to drsanje in ropotanje po sobi tudi do mamičinih ušes, tedaj pa z bogom lepi svet in tuji kraji, Jakec in Mikec sta se morala preseliti zopet v kuhinjo.

Zopet sta odkrila novo igro. Tam v tleh je bila precej velika jamica, a Jakec in Mikec sta imela lepe pisane kroglice, ki sta jih z veseljem nikala sem in tja. Čim več kroglic je eden ali drugi zanikal v jamico, tem večji je bil njegov dobiček.

Tako se je približal postni čas. Pek je bil njihov sosed. Pa pošljejo Jakca po preste. Ker je bilo blizu, je šel Jakec kar v domači obleki po nje. Zakaj Jakec je imel tudi domačo obleko: copate, čisto pristne copate, saj mu jih je prinesel sam sv. Miklavž, in rdeč predpasnik, tudi pristen, saj mu ga je prinesel Božiček; na tem predpasniku pa so bile narisane vse velike in male zveri od miške po vrsti do kozice. Torej lepa in prikupna obleka. V tej obleki gre Jakec po preste. Jakec gre, Jakec hodi, a Jakca tudi ni in ni nazaj. Preteče četrte ure, preteče še polovica, toda Jakca še ni in ni. Mamico je začelo skrbeti, kam je izginil Jakec, morda se je preveč prest najedel, pa ne more

nazaj. Mamica gre ponj. Vpraša peka, je li bil Jakec tu. Jakca ni bilo. Ko stopi mamica na prag, zagleda tam daleč na cesti rdečo piko, ki postaja vedno večja in večja in vedno podobnejša Jakcu. In resnično! Jakec je prišel s prestami. Šel jih je iskat k peku, kakor je mamica rekla. Pa mamica ni nič povedala, h kateremu, zato je pa šel rajši k oddaljenemu, da je lahko sam malo pogledal po svetu.

Mikec in Jakec pa sta se znala sankati. Ker nista imela svojih sank, sta prosila teto in ta jih je jima rada posodila, seveda pod pogojem, da jih ne zlomita. Tako sta se sankala nekoliko dni. Toda nekega dne je nesreča hotela in — resk — resk — sanke na dvoje. Bila sta modra dečka. Sanke sta doma postavila v kot, o nesreči nista nikomur povedala ničesar, toda hitro sta se splazila v sobo in prosila Boga za čudež, da bi naredil sanke zopet cele. Kako sta se bala, da bi šla pogledat, ali so že sanke zopet cele. Prvi je šel Mikec, potem Jakec, a čudeža ni še bilo in ga sploh ni bilo. Obljubila sta sv. Antonu edini dinar, ki sta ga imela, če pripomore k temu, da bodo sanke zopet cele. Ali sanke so ostale vedno enake, dokler jih ni očka odpeljal v popravilo.

Tudi sta si znala v zgodnji mladosti služiti kruh. Med vojno, ko je bilo vse tako drago, in še posebno tedaj, ko je bil njihov očka pri vojakih, sta pobirala kostanj, stare steklenice, cunje in sta vse to prodajala. A denarja nista lahkomišlno zapravila, pač sta ga dala mamic, da ga je lepo obrnila v Jakčevo in Mikčevo korist.

Seveda sta hodila v šolo. Čeprav sta delala mamic in očku velike skrbi, sta bila v šoli vzorna učenca. Pisala, čitala in računala sta, da je bilo veselje. Najbolj sta se veselila počitnic, ki sta jih prebila zunaj mestnega hrupa, kjer sta prosta skakala po zelenih travnikih in se radostno veselila svobode. Ob vročih dneh pa sta se kopala v potočku, ki je tekel za hišico, kjer sta počitnikovala.

Zeleni travniki, temne loze, vesele ptičice, vonjajoče rožice, vse to jima je nudilo toliko zabave in oddiha, jačalo je njiju telesne moči, da sta se zopet zdrava in krepka vrnila v mestno življenje.

Danes sta že oba odrasla, Mikec že služi rumenjake, a Jakec študira tam in tisto, kjer se iz pravi kujejo rumenjaki, toda svojih mladih let se spominjata z veseljem in zadovoljnostjo.

Na poljani.

*Po zraku letajo citrončki,
pod njimi šalijo se zvončki,
pomlad pa preko loke gre,
zatika cvetje si v lasé.*

Albin Čebular.

ANDREJ RAPÉ:

Adamov sin.

Basen z Jutrovega.

(Konec.)



ar nam je napisano na čelu, to se mora zgoditi z nami,« je dejala pavova družica. »In ko pride določeni dan, kdo naj nas ga reši? Toda nobena duša ne odide, ako ni dopolnila svojega časa in svojega zvanja na zemlji.«

Še so bili zatopljeni v ta razgovor, pa so že zapazili oblak, ki se jim je bližal. Ko ga je raca ugledala, je zakričala, hitela v morje in klicala: »Varujte se, varujte se! Toda usodi, ki vaju išče, ni mogoče ubežati!«

Kmalu se je razpršil oblak in iz njega je stopila antilopa. Umirili so se torej, a pavova žena je dejala svoji tovarišici: »O, sestra, kar tam vidiš, je antilopa, ki prihaja bliže. Ni se ti treba bati. Nič nam ne stori, zakaj antilopa se živi ob zeliščih, in kakor si ti ptica, tako je ona žival. Bodi torej brez skrbi, zakaj skrb slabi telo.«

Komaj je te besede izgovorila, je bila antilopa že pri njih. Iskala je zavetja pod senco drevesa. Ko jih je ugledala, je pozdravila in dejala: »Šele danes sem prišla na ta otok. Lepšega in bogatejšega za domovanje še nisem videla.« Nato je prosila za prijazno družbo in prijateljstvo.

Ko so videli njeno vedenje in njeno ljubeznivost, so ji zaklicali dobrodošlico in z veseljem so sprejeli njeno ponudbo. Sklenili in prisegli so si prijateljstvo. Poslej so spali na istem prostoru, skupno so jedli in pili. Tako so živeli varno in v izobilju. Nekega dne pa je priplavala tja ladja, ki je bila na morju izgubila pravo pot. V njih bližini se je usidrala. Moštvo se je izkrcalo in razšlo po vsem otoku. Kmalu so ugledali naše prijatelje, antilopo, raco in oba pava, ter navalili nanje. Pava sta zbežala na drevo in od tam po zraku proč, antilopa je zdrvela v puščino, raca, vsa prestrašena, pa je obsedela na tleh. Jeli so jo loviti, dokler je niso ujeli, ona pa je kričala: »Previdnost mi proti usodi ni pomagala!« Odnegli so jo na ladjo.

Ko sta pava videla, kaj se je zgodilo z raco, sta odletela, in žena je dejala: »Zdaj vidim, kakšna nevarnost nama skrivaj vedno preti. Ko bi ne bila pristala ona ladja, bi ne prišla ura ločitve od race, ki sem jo ljubila kot najboljšo prijateljico.« Poiskala sta nato antilopo. Pozdravili so se in si čestitali, da so se srečno rešili. Drug drugega so izpraševali, kaj je z raco.

»Sovražnik jo je ugrabil,« je žalostno pripovedovala pavova družica, »zato mrzim sedaj ta otok.« Zasolzila se je ob misli na ljubo prijateljico in še je dostavila:

Da snidenje pride, želi mi srce!
Ej, grde tako in resnično težké
ločitve so žalostne mračne stezé!

Tudi antilopa je žalovala po izgubljeni prijateljici in hotela zapustiti otok, toda naposled so se vendar vsi trije zedinili, da le še ostanejo v tem lepem kraju.

Ostali so torej skupaj. Jedli in pili so v miru in na varnem, le spomin na izgubljeno prijateljico jih je moril.

Nekega dne pa je dejala antilopa: »O, tovariša, glejta, ljudje, ki so prišli z ladje, so bili vzrok ločitve in pogina race. Varujta se torej zvijače in spletk Adamovega sina!«

In pavova družica na to: »Prepričana sem, da ni prav nič drugega zakrivilo njene smrti nego to, ker ni izgovorila besed — čast Bogu. Da, često sem dejala: Kliči »čast bodi Bogu«, zakaj bojim se zate, ker zanemarjaš hvalo Vsemogočnemu! Glej, vsa bitja, ki jih je Bog ustvaril, ga poveljujejo, in kdor oni rek pozabi, tega doleti uničenje.«

Ko je čula antilopa te besede, je vzkliknila: »Bog naj napravi tvoje obličje lepo!« in jela je ponavljati častilni rek in ga je ponavljala vsako uro. Pravijo, da je bil njen rek takle: Čast bodi Povračevalcu vsega dobrega in hudega, Gospodu veličja in kralju kraljev!«

Slepe miši.

*Mi se igramo slepe miši
in se skrivamo po hiši;
a lovi nas Francka mala,
rdečo ruto privezala
čez oči si je, ko dali
v mračni kot smo jo, zbežali:*

*»Zdaj nas išči, muca naša!
No, zakaj se cmeriš, mala,
pa bi rada se igrala;
ali je prevrela kaša,
saj si slepa muca naša?
Primi, zgrabi našo Anko;*

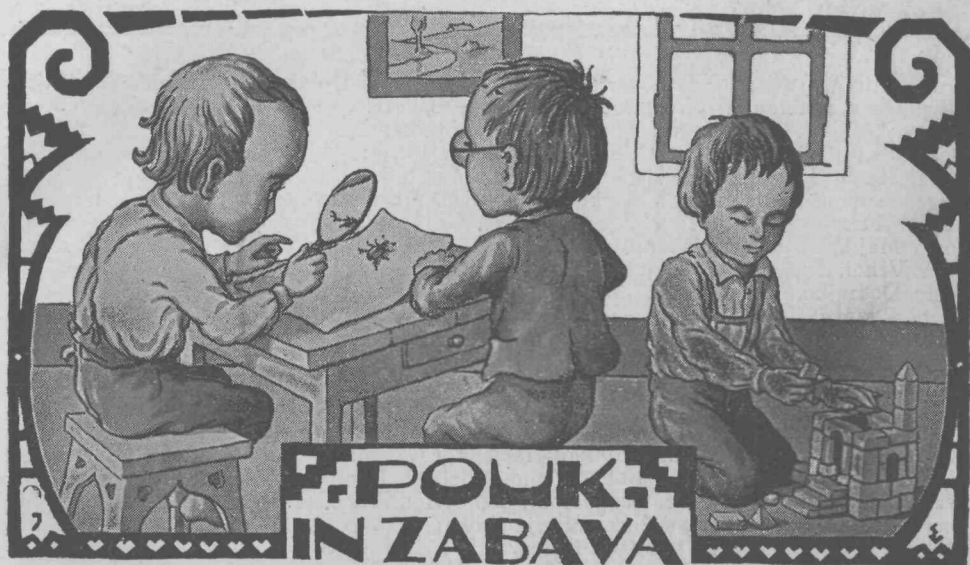
*tam pri peči glej zaspanko,
ni je strah pred slepo muco,
sanja, miška, belo štruco,
ki s sladkim medom je polita
in vsa z mandeljni pokrita!«*

*Pa zagrabi Francka Anko
in prestraši jo zaspanko,
da zavpije: »Pusti celo
meni sladko štruco belo!«*

*»Tebi štruco? Kakšno, Anka?
Ti nas zdaj loviš, zaspanka!«*

Gustav Strniša.





Zastavica v podobah.

Priročil Fr. Rojec.



Rešitev in imena rešilcev priročimo v prihodnji številki.

Rešitev računske naloge v 8. številki.

V kurniku jih je bilo 36. — Dve celoti in ena polovica in ena četrtnina je enajst četrtnin. Če odštejemo lisico (1) od sto, ostane 99. Če delimo 99 z 11 = 9. Ena cela ima 4 četrtnine, dobimo $4 \cdot 9 = 36$.

Prav so jo rešili: Dušan Deu, Kočevje; Marija Kukčeva, Stanko Pravdič, Ivan Vizovišek, Štefka Delakordova, Žalec; Nevenka Jelašičeva, Janez Kranjc, Igor Breznik, Milan Jeran, Danilo Žolgar, Kajetan Burger, Dušan Vargazon, Vera Požarjeva,

Ivo Koritnik, Tatjana Kozinova, Borut Žerjav, Osvald Dobeic, Zorko Jugović, Majda Magoličeva, Stefanija Gregoričeva, Gvidon Bakarčić, Ljubljana; Mira Korunova, Glince; Ludvik Červ, Šiška; Dušan Vendranin, Laporje; Maša Pretnarjeva, Zemun; Rezika Korparjeva, Osluševci; Darka Jenkova, Litija; Anica Črnkova, Mariška Črnkova, Stefan Jakič, Markovci; Justina Vodiškova, Hrastnik; Jože Smogavec, Vrnsko; Evgen Zupančič, Vrhnika; Vida in Danilo Iršič, Mislinje; Zdenka Šternova, Varaždin; Erna Pfefferjeva, Konjice; Vladica Kendova, Gornja vas; Marjan Romih, Novo mesto; Josip Majdič, Ljubo Sirc, Kranj; Karel Završnik, Trbovlje; Rudolf Planinc, Gjenovič; Ivan Vrhni, Ruše; Franc Planinc, Žeče; Josip Slana, Josip Pušenjak, Josip Markovič, Josip Domajko, Franc Babič, Marija Magdičeva, Martina Novakova, Matilda Belčeva, Berta Rusova, Josipina Filipičeva, Marta Puconjeva, Cven; Jakob Babič, Matija Bauman, Herman Gradišnik, Franček Ivanuša, Joško Keček, Anton Kirič, Ivo Kukovec, Franc Kreč, Joško Munda, Drago Merkša, Jakob Pleger, Ivan Serec, Franjo Šulek, Franc Terstenjak, Marica Gottweinova, Angela Kusterjeva, Milica Pavliničeva, Marica Polakova, Marica Puklavčeva, Lizika Plavčeva, Lizika Praprotnikova, Marija Škripčeva, Slavica Spendijeva, Micica Trstenjakova, Zalika Trstenjakova, Hum pri Ormožu; Anica Hacinova, Prevalje; Minka Kračmanova, Šmarje-Sap; Ljudmila Svetinova, Koroška Bela; Ivan Ročnik, Bočna; Vinko Beličič, Rodine; Ljubomir Petek, Brežice; Ivan Grubič, Črne; Otmar Rechberger, Domžale; Franc Gregori, Podkoren; Danica Zavrlova, Komenda; Savo Šink, Škofja Loka; Stanko Richly, Stara vas; Katarina Malingerjeva, Braslovče; Draga Kolenčeva, Mirna; Franjo Čuš, Marjan Grohar, Borislav Pik, Mařenka Petželova, Smiljan in Majda Jerinova, Dušan Kavšek, Srečko Zalokar, Irmina Kmeclova, Celje; Stanislav Hrašovec, Joško Cener, Ivan Pučnik, Rudolf Janhuba, Zvonko Ritzoffy, Matjažek Glaser, Ernest Spendl, Maribor; Joško Babič, Studenci; Josip Kucler, Josip Plementaš, Janez Roškar, Ptuj; Andrej Veršič, Nova vas; Zvonko Lengar, Moškanjci; Katica Smonigova, Svečina; Karel Zadravec, Teharje; Emilija Varmošnikova, Ida Perkova, Ada Kršlinova, Marija Fridlova, Store; Ivan Kladenšek, Zadobrova; Rajko in Ferdo Košar, Čret. — Zreb je določil najavljeno darilo Andreju Veršiču iz Nove vasi. — Danes razpisujemo: Waštetova, Mejaši.

Spominska knjiga.

Za naše deklice.

(Konec.)

Slikarski okraski pridejo nad besedilo ali na levo stran; ako je slika obsežna, pa obenem na obe strani. Najlepši in najprimernejši so okraski, ki so izgotovljeni z živimi vodenimi barvami. Izvirnost okrasov ni potrebna. Dobri so lični posnetki po razglednicah ter po risbah in slikah v knjigah. Seveda kaj izvirnega je boljše. Najprimernejše so cvetice v šopkih ali posamezne, pokrajinske sličice, vinjete, narodni okraski (ornamenti) in razni prizorčki iz človeškega in živalskega življenja.

Kar sem napisal do semkaj, to velja večinoma za one, ki pišejo in rišejo spominske prispevke v spominske knjige zase in za druge. Potrebno pa je, da si tudi mlade lastnice in lastniki takih knjig sami prizadevajo in skrbe za pridobitev brezhibnih spominčkov. V ta namen jim svetujem, da naj si najprej pridobe nekaj spominkov od veščakov za zgled in v posnemanje vsem naslednjim spominkarjem. Potem naj na listič papirja, ki je tako velik kakor listi v knjigi, napišejo tole opozorilo:

V vednost in ravnanje vsem, ki hočejo napisati v to knjigo spominček! Vogali v knjigi se ne smejo zapogibati, ker se s to neumestno navado kvari knjiga. Piše naj se s tekočim tušem ali s temno tinto v ravnih črtah in z ličnimi črkami. Poleg primernega, kratkega in pomembnega besedila naj vsak in vsaka tudi nariše kaj prikladnega. Risanje s svinčnikom, lepljenje suhih cvetic in tiskanih sličic v knjigo naj se opusti, ker to kazi ličnost knjige. Kdor ne zna brezhibno pisati in risati, naj za to delo naprosi veččega prijatelja ali prijateljico; zakaj knjiga ni na razpolago za poizkušnje in iztrgavanje listov s ponesrečenimi poizkusi.

Listek s takim opozorilom naj se prav na ozko po robu namaže z lepljivim gumi-jem in naj se ga prilepi v knjigo spredaj pred prvi list, kjer naj ostane tako dolgo, dokler ni knjiga polna spominkov na obeh straneh vsakega lista. Nato naj se listek z opozorilom odstrani iz knjige.

Mislil, da sem napisal vse potrebno o spominski knjigi. In če se bo odslej kdaj v naših krajih katera taka knjiga napolnila z brezhibnimi spominki, bo namen tega mojega spisa dosežen. Fr. Rojec.





Spoštovani gosp. Doropoljski!

Že štiri leta sem naročnik »Zvončka«. Hodim v II. razr. drž. real. gimn. v Varaždinu. Varaždin je jako lepo mesto. Ima dvajset do dvajset tri tisoč prebivalcev. Leži blizu velike reke Drave in ima mnogo cerkev, trgovin, ulic, trgov, kopališč in drugih poslopij. Ima tudi nogometni, šahovski klub itd. »Zvonček« imam naročen zato, ker so v njem lepe slike in povesti, a tudi zato, da ne pozabim svojega materskega lepega slovenskega jezika.

Prosim Vas, da tudi mene zapišete med svoje koticarje.

Vljudno Vas pozdravlja

Vaš »Zvončkar«

Milan Blass.

Odgovor:

Ljubi Milan!

Prav vesel sem Tvojega pisma, ki mi priča, da prihaja naš list tudi v bratski Varaždin in da je ravno »Zvonček« vez med Teboj in staro Tvojo domačijo. Ostani vedno zvest našemu listu, da Ti bo ljuba materina govorica zmeraj gladko tekla v besedi in peresu! In bodi lepo pozdravljen!

Spoštovani g. Doropoljski!

Tudi jaz sem stopil k »Zvončkarjem«. Danes se oglašam prvič. Prvo leto sem naročen na »Zvonček«, ki se mi je po svojih lepih povestih in pesmih jako prijel.

Rodil sem se v Spodnji Idriji v naši neodrešeni domovini Julijski Krajini, ki so jo nam sicer sedaj vzeli, pa upajmo, da ne za vedno. Tam sem hodil tudi v prvi in drugi razred, takrat smo se še učili slovenski, sedaj pa se uče tam sploh malo.

Ker pa smo vneti Jugosloveni, smo se preselili v Jugoslavijo. Sedaj hodim v V.

razred osnovne šole v Zagorju ob Savi. Uči me gospodična Travnova. Stanujemo dve uri od tukaj, kjer je oče gozdar. Okrog so precej visoki hribi, s katerih je prav lep razgled na vse strani. V šoli se najraje učim risanja, zemljepisja in zgodovine.

Doma imam še enega bratca in sestrico. Bratec je starejši in že sedaj jako rad prebira »Zvonček«. Za danes bi rad končal in prosim, da priobčite moje pismo v koticu. Ako dovolite, pišem drugič kaj več.

Z odličnim spoštovanjem Vam vdani
Ivan Skvarča.

Odgovor:

Ljubi Ivan!

Rojen si v neodrešeni domovini, toda navdaja Te upanje, da se svojedobno vrneš v zopet osvobojeno domovino. S takim upanjem mora biti prešinjten vsak Jugosloven. Vesele, ponosne, samozavestne misli naj vodijo pota in dejanja naše mladine, da se bo zavedala svojih nalog in jih izpolnila na srečo in čast domovine!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Namenila sem se danes napisati nekoliko vrstic za Vaš koticek. Najprvo Vam hočem omeniti in pohvaliti Vaš cenjeni list »Zvonček«, ki ga redno čitam z velikim zanimanjem že eno leto in pol. Silno sem vesela povesti in Vašega koticčka. Vsakokrat ga prav z veseljem pričakujem, ko ga dobi moj stric, ki si ga je naročil na mojo prošnjo, ker jaz sirota nimam nič denarja in tudi ne očeta in matere. Tako moram biti pri drugih usmiljenih ljudeh. Taka je sedanja moja usoda v tej šolsko-mladinski dobi. V šolo hodim v Kozje iz Zdol št. 60 v tretji razred prvi oddelek. Učitelja imamo izvrstnega, ki nas uči in vzgaja prav po očetovski. Velikonočne praznike smo obhajali še dokaj dobro, samo zima nam

je nagajala, da smo razen maše bili pri-
morani jih preživeti le v topli sobi; manj-
kalo nam je preljubega »Zvončka«, da bi
nas bil razvedril in bistril glave. Naj to
zadostuje za danes. Če bi Vam bilo po
volji, se bom še večkrat oglasila. Danes
sem se tudi lotila reševanja računskih na-
log. Oprostite moji slabi pisavi!

Prejmite srčni pozdrav od sirote brez
očeta in matere

Micike Pustiškove, poprej Kovačičeve,
učenke III. razreda I. oddelka v Kozjem.

Odgovor:

Ljuba Micika!

Sirota, kako Te pomilujem, da si ostala
brez staršev, a obenem Te blagrujem, da
so Te vzeli v varstvo dobri ljudje, ki skrbе
zate. Med temi sta Tvoj stric in Tvoj uč-
itelj, ki Ti z ljubeznijo nadomeščata starše,
čeprav jih nikoli popolnoma ne bosta mo-
gla nadomestiti. Kdor staršev nima več,
ta šele ve, kaj so starši. — Veseli me pa
Tvoja pohvala, ki sem si jo zataknil za
klobuk, da se bom z njo ponosno po-
stavljaj!

Velec. gospod Doropoljski!

Že četrto leto sem naročnik »Zvončka«,
ki ga jako rad čitam in ga tudi vsak me-
sec težko pričakujem. Z veseljem prebiram
mične pesmi in povesti ter pregledujem
lepe slike, najbolj me pa zanimajo dopisi
mojih vrstnic in vrstnikov v Vašem koticu.
Tudi jaz sem posnel njih zgled in se od-
ločil, da Vam pišem. Hodim v sedmi raz-
red osnovne šole v Celju.

Rad se učim, najrajši pa imam risanje.
Za sedaj končavam svoje pisemce, drugič
Vam bom pisal mnogo več.

Iskreno Vas pozdravlja

Fran Rojc,
učenec 7. razreda v Celju.

Odgovor:

Ljubi Fran!

Prav všeč mi je Tvoja moška odločitev:
kaj bi se potikal zunaj naših vrst! Le po-
gumno v naš veseli in pisani krog, da nas
bo vedno več. — Ker imaš najrajši risanje,
se morda lahko izkažeš s kakšno lepo risbo,
ki bi jo utegnil posneti v svojem koticu.
Ali me razumeš?

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz sem letošnje leto naročnica
»Zvončka«. Upam, da ga tudi zanaprej na-
ročim, ker mi jako ugaja. Posebno Vaš
koticek.

Stara sem 11 let ter obiskujem 5. razred
osnovne šole v Domžalah. Naša gospo-
dična učiteljica je nam otrokom jako pri-
ljubljena.

Dne 9. avgusta p. l. smo praznovali ves-
liko slovesnost. Naš kraj Domžale je bil
proglášen za trg.

V drugem pismu kaj več. Nebroj po-
zdravov Vam pošilja domžalska tržanka
Francka Osolinova.

Odgovor:

Ljuba Francka!

Ponosna domžalska tržanka! Ali še kaj
maraš za nas, ki nas ni kraljev ukaz dvig-
nil tako visoko? Mislim, da se nisi pre-
vzela, ampak da ostaneš še nadalje dobra,
vljudna in navdušena jugoslovenska de-
klica!

KOTIČKOV ZABAVNIK.

Kako že?

Solncece greje,
kužek se smeje,
plešejo kosi,
kosi vsi bosí,
žolnica vriska,
ščinkavček piska,
mucek pa skače,
miško segače.
Zvončki zvonijo:
cin, cin, cin!
S Pustom se cukajo
sredi dolin.

Albin Čebular.



Kralj palčkov



„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXII. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXV. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXVI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
Letnikov, ki niso tu navedeni, ni več v zalogi

In zadnji glasi ti mi bojo:
Bog čuvaj domovino mojo!

KUPUJTE IN ČITAJTE MLADINSKE SPISE

◀ KI JIH IZDAJA ▶

**DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJ-
SKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI**

Zahtevajte cenike, ki jih dobite brezplačno
NAROČILA SPREJEMA IN TOČNO IZVRŠUJE

**KNJIGARNA
UČITELJSKE TISKARNE**
V LJUBLJANI, Frančiškanska ulica št. 6

MLADINI PRIPOROČAMO NASTOPNE KNJIGE PO ZNIŽANIH CENAH:

- Baukart: *Marko Senjanin, slovenski Robinson*. Vez. Din 12.—.
- Dimnik: *Kralj Peter I*. Vez. Din 18.—.
- Dimnik: *Kralj Aleksander I*. Vez. Din 30.—.
- Erjavec: *Afriške narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Kitajske narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Srbske narodne pripovedke*. Vez. Din 22.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Levstik, izbrani spisi za mladino*. Broš. Din 18.—, vez. Din 26.—.
- Erjavec-Flere: *Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 36.—.
- Erjavec-Flere: *Josip Stritar, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Erjavec-Flere: *Simon Jenko, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 28.—.
- Erjavec-Flere: *A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *J. Kersnik, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Ewald-Holeček: *Matj narava pripoveduje*. Vez. Din 26.—.
- Ewald-Holeček: *Tiho jezero in druge povesti*. Vez. Din 26.—.
- Flere: *Babica pripoveduje*. Vez. Din 10.—.
- Flere: *Slike iz živalstva*. Vez. Din 24.—.
- Flere: *Pripovedne slovenske narodne pesmi*. Vez. Din 24.—.
- Gangl: *Zbrani spisi*. II., V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.—. (Ostali zvezki so v II. natisu.)
- T. Gaspari in P. Košir: *Sijaj, sijaj, solnčecel* (Zbirka koroških popevk.) Din 8.—.
- Karafiati Jan-Dr. Bradač: *Kresničice*. Vez. Din 18.—.
- Manica Komanova: *Narodne pravljice in legende*. Din 16.—.
- Korban: *Vitomilova železnica*. Vez. Din 14.—.
- Kosem: *Ej prijateljčki*. Vez. Din 14.—.
- Lah: *Češke pravljice*. Vez. Din 12.
- Mišjakov Julček: *Zbrani spisi*. VI. zvez. (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. Din 10.—.
- Möderndorfer Vinko: *Narodne pripovedke iz Mežiške doline*. Eleg. vezano Din 24.—.
- B. Račič: *Belokranjske otroške pesmi*. Vez. Din 8.—.
- Rape: *Mladini*. II., III., IV., V., VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—. VII. zvezek Din 12.—. VIII. zvezek Din 15.—.
- Rape: *Tisoč in ena noč*. Vez. Din 28.—.
- Ribičič: *Vsem dobrim*. Vez. Din 10.
- V. Riha-Karel Pribil: *Povest o svatbi kralja Jana*. Vez. Din 16.
- Robida: *Da ste mi zdravi, dragi otroci!* Broš. Din 3.—.
- Šilih: *Nekoč je bilo jezero*. Vez. Din 24.—.
- Tille-Pribil: *V kraljestvu sanj*. Broš. Din 6.—.
- Trošt: *Moja setev*. I. in II. à Din 10.—.
- Waštetova: *Mejaši, povest iz davnih dni*. Vez. Din 24.—.
- Zbašnik: *Drobne pesmi*. Vez. Din 8.—.

VSE TE KNJIGE KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH

ZALOŽB SE DOBE V



KNJIGARNI



UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI

■■■■■■■ Frančiškanska ulica št. 6. ■■■■■■■